

Sanering av Sørumsand renseanlegg

Kartlegging av fremmede arter

Sammendrag

Norconsult har kartlagt fremmede arter i forbindelse med sanering av Sørumsand renseanlegg på oppdrag for Lillestrøm kommune. Totalt ble 10 fremmede arter registrert, hvorav 6 arter krever særlige tiltak for å hindre spredning under anleggsfasen. Disse er kanadagullris, russekål, fagerfredløs, hvitsteinkløver, alaskakornell og syrin.

En tiltaksplan for fremmede arter etter Miljødirektoratets veileder M-982 er utarbeidet, der det beskrives i detalj hvordan infiserte masser skal håndteres for å forringe spredning.

Revisjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent
J01	27.10.2025	For kommentar	Inhol	Tolsd	PaSNa
F02	17.12.2025	For anskaffelse	Inhol		PaSNa

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

► Innhold

1	Innledning	3
2	Metode	4
3	Resultater	6
4	Tiltaksplan	8
4.1	Risikovurdering	8
4.2	Tiltakssoner og håndteringsplan	9
4.3	Forekomst av ask	10
5	Referanser	14

1 Innledning

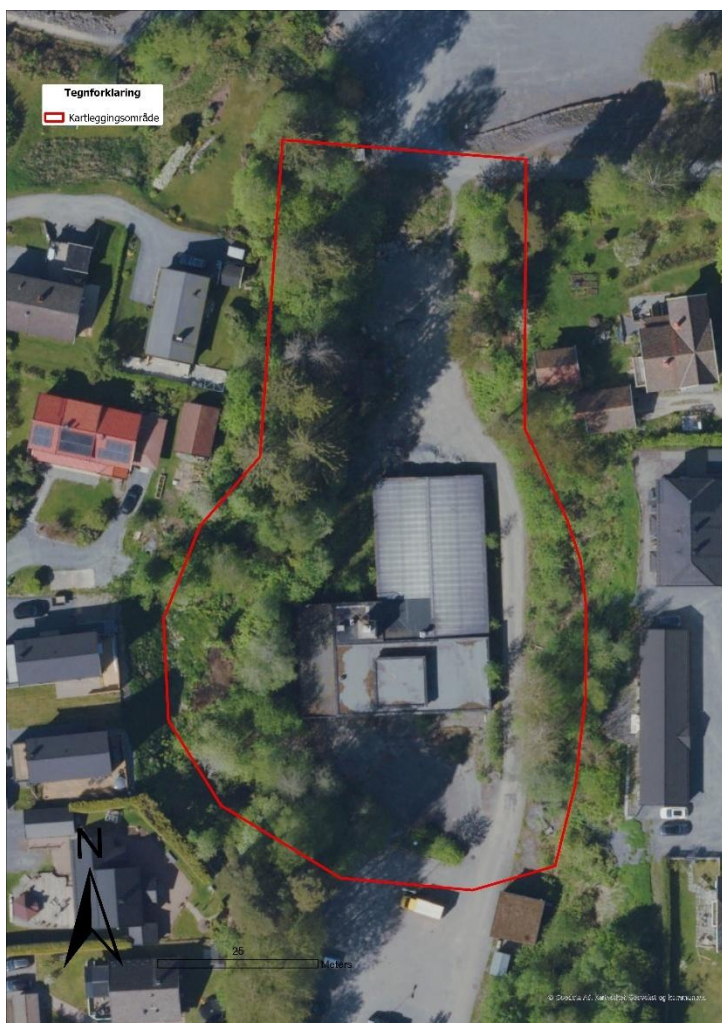
Lillestrøm Kommune ved Prosjekt kommunalteknikk og uteområde skal sanere Sørumsand Renseanlegg RSP 9573. Renseanlegget er ikke i drift per dagens dato, og ledninger inn og fra anlegget er frakoblet og ligger fortsatt i bakken.

Tiltaket innebærer riving av bygg og fjerning av renseanlegg med tilhørende ledninger og kummer. Området skal opparbeides til oppfylling/jorddekke når saneringen er utført.

I den forbindelse er det kartlagt for fremmede arter i utbyggingsområdet, samt gjort en vurdering av håndtering av disse. Funn av arter omtalt i Miljødirektoratets veileder M-982, "Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter" er vist i kart. En tiltaksplan for håndtering av løsmasser med fremmede arter er utarbeidet.

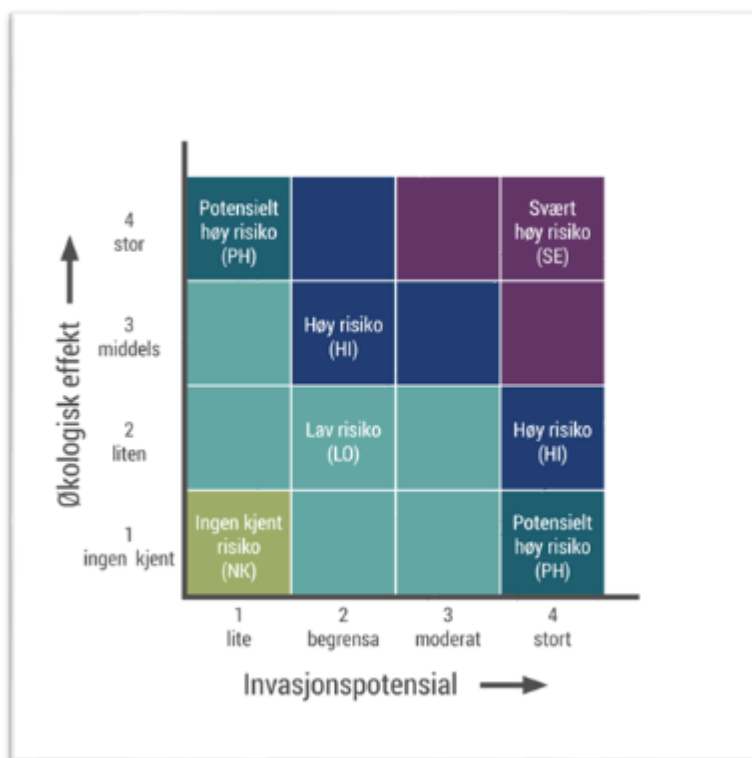
2 Metode

Utbyggingsområdet er kartlagt for arter på Fremmedartslista [2], med fokus på plantearter i de høyeste risikokategoriene (PH, HI og SE). Kartleggingen ble gjennomført 26. September 2025 av en naturforvalter i Norconsult. Funn ble registrert i ArcGIS Field Maps, deretter bearbeidet i ArcGIS. Det er undersøkt for tidligere registreringer av fremmede og rødlistede arter i Artsdatabankens Artskart [1]. Kartleggingsområdet er vist på Figur 1.

Figur 1: Området som er kartlagt omfatter hovedsakelig Sørumsand Renseanlegg.

Fremmede arter er arter som ikke forekommer naturlig i Norge. Med dette menes arter som ble innført til Norge etter år 1800, og har vært sammenhengende reproduserende uten menneskelig hjelp i mer enn 10 år. De fremmede artene er risikovurdert på Artsdatabankens Fremmedartsliste [2], der angitt risikokategori er bestemt av artens økologiske effekt og potensial for spredning og etablering (Figur 2).

Figur 2: Matrisen viser ulike kombinasjoner av invasjonspotensial og økologisk effekt, og hvilken risikokategori dette utgjør [2].

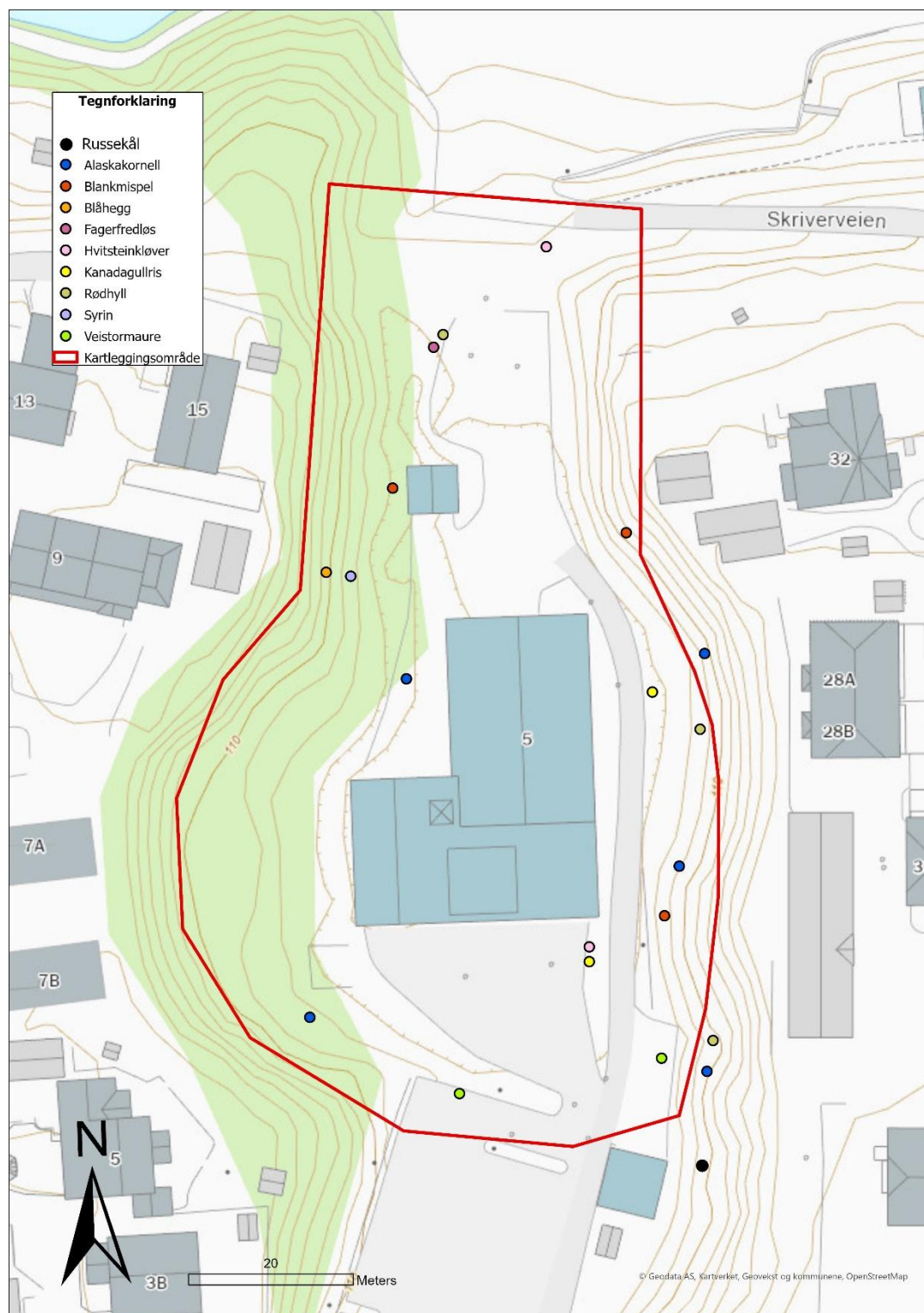
Forskrift om fremmede organismer lovfester krav til aktsomhet for virksomheter og tiltak som kan medføre spredning av fremmede arter [3]. Miljødirektoratets veileder M-982 anviser hvordan aktsomhetsplikten kan overholdes ved håndtering av infiserte løsmasser [5].

3 Resultater

Det er registrert 9 fremmede arter i kartleggingsområdet. Artenes utbredelse er vist i Tabell 1 og Figur 3. Artene alaskakornell, syrin, blankmispel og blåhegg var registrert i kartleggingsområdet i Artsdatabankens Artskart [1]. En forekomst av russekål ble også registrert i Artskart like utenfor kartleggingsområdet i etterkant av befaringen.

Tabell: 1 Liste over fremmede arter funnet innenfor kartleggingsområdet med tilhørende risikokategori på Fremmedartslista [2]. Artenes utbredelse er illustrert i Figur 3.

Nr.	Art	Fremmerartskategori jf. Artsdatabanken
1	Hvitsteinkløver	SE
2	Rødhyll	SE
3	Alaskakornell	SE
4	Syrin	SE
5	Blåhegg	SE
6	Kanadagullris	SE
7	Fagerfredløs	SE
8	Blankmispel	SE
9	Veistormaure	LO

4 Tiltaksplan

4.1 Risikovurdering

Miljødirektoratets veileder M-982 skiller mellom høyrisikoarter og arter med lavere risiko. Høyrisikoartene krever alltid tiltak ved massehåndtering, mens for arter med lavere risiko skal tiltak vurderes. Av de 10 fremmede artene registrert, er 2 høyrisikoarter og 4 er arter med lavere risiko der tiltak skal vurderes (Tabell 1). For alle disse anbefales det konkrete og artsspesifikke tiltak i håndteringsveilederen [5].

Tabell 2: Risikovurdering av artene som er funnet i utbyggingsområdet jf. Miljødirektoratets veileder M-982 [5].

Risikovurdering	Arter
Høyrisikoarter (alltid tiltak)	Kanadagullris (SE)* Russekål (SE)
Arter med lavere risiko (tiltak anbefales)	Hvitsteinkløver (SE) Alaskakornell (SE)* Fagerfredløs (SE) Syrin (SE)
Arter med lavere risiko (tiltak ikke nødvendig)	Rødhyll (SE) Blankmispel (SE) Blåhegg (SE)
Arter som ikke er nevnt i M-982	Veistormauere (LO)

*Arter som det er forbudt å innføre, omsette og utsette iht. Forskrift om fremmede organismer [3].

4.2 Tiltakssoner og håndteringsplan

For de to artene med høy risiko, må det gjøres tiltak i tråd med håndteringsplanen i tabell 3. For de fire artene der tiltak ikke er nødvendig regnes likevel organisk materiale og toppmassene (øverste 20 cm) innenfor forekomstarealet som infiserte dersom de skal fraktes ut av tiltaksområdet. Innenfor tiltaksområdet kan de legges fritt.

Der forekomster med høyrisikoarter overlapper med forekomstareal for arter med lavere risiko, er det håndteringsplanen for høyrisikoartene som gjelder (sone 1 og 2 har forrang). For forekomstene som berøres direkte må det gjennomføres tiltak i henhold til håndteringsplanen. For de forekomstene som ikke berøres, er det heller ikke nødvendig å gjennomføre særlige tiltak. Det anbefales generelt lokal gjenbruk av alle massene. Infiserte masser bør deponeres under oppfylling/jorddekke.

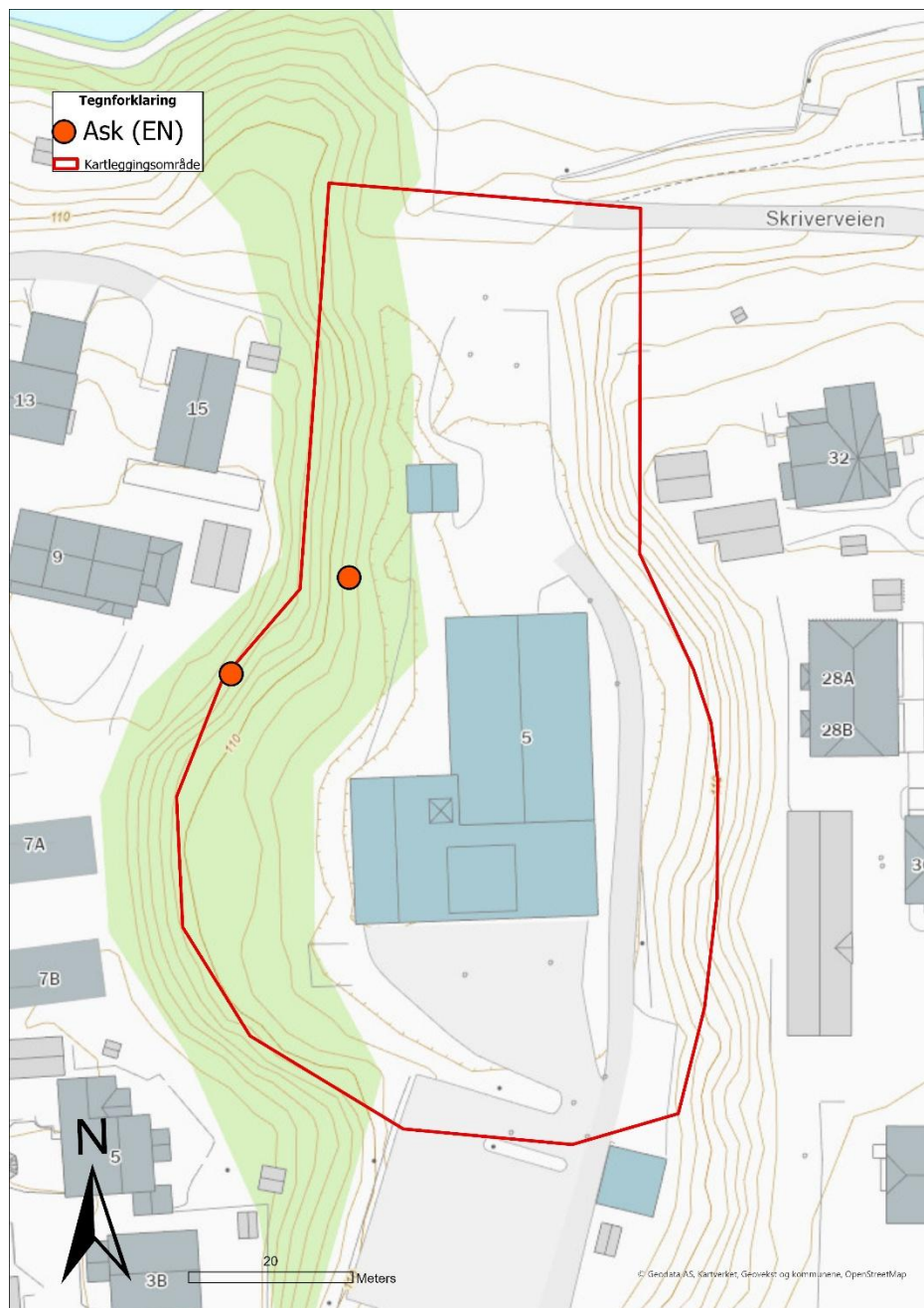
For tiltakssonen med høy risiko (sone 1 og 2) og tiltakssonen med lavere risiko (sone 3) anbefales det at infiserte løsmasser graves ned under ugjennomtrengelig duk og 50 cm rene fyllmasser innenfor sin sone. Jorda som uansett skal benyttes som oppfylling eller jorddekke kan brukes som fyllmasser over duken, forutsatt at den er ren og at det totale toppdekket utgjør minst 50 cm. Infiserte løsmasser må ikke spres til andre området innenfor tiltaksområdet. Dette er særlig viktig for tiltakssonene med høy risiko. For utstyr som har vært i kontakt med infiserte masser i disse tiltakssonene må dette rengjøres før det fraktes ut av sin sone.

Alle maskiner og redskaper som har vært i kontakt med infisert vegetasjon og masser, må også rengjøres grundig før de flyttes ut av anleggsområdet. Se kapittel 5 i veileder M-982 for generelle retningslinjer [5]. Dersom tiltaket skaper masseoverskudd og masser må fraktes ut av området, må de infiserte massene fraktes i tett beholder til godkjent avfallsanlegg eller forsvarlig gjenbruk. Eventuell mellomlagring må skje på tett duk og med overdekning.

Som nevnt ble det også registrert en forekomst av russekål like sørøst for kartleggingsområdet i Artdatabankens Artskart. Dette er en høyrisikoart med stor frøspredning. Dersom denne berøres under anleggsarbeidet, er det nødvendig å følge tiltak i henhold til tabell 3.

4.3 Forekomst av ask

To trær av ask (EN) ble også registrert vest i tiltaksområdet i Artsdatabankens Artskart i etterkant av befaringen [1]. Ask er en truet art i sterk tilbakegang, og det anbefales at trærne med tilhørende rotsoner ikke berøres av anleggsarbeidet.

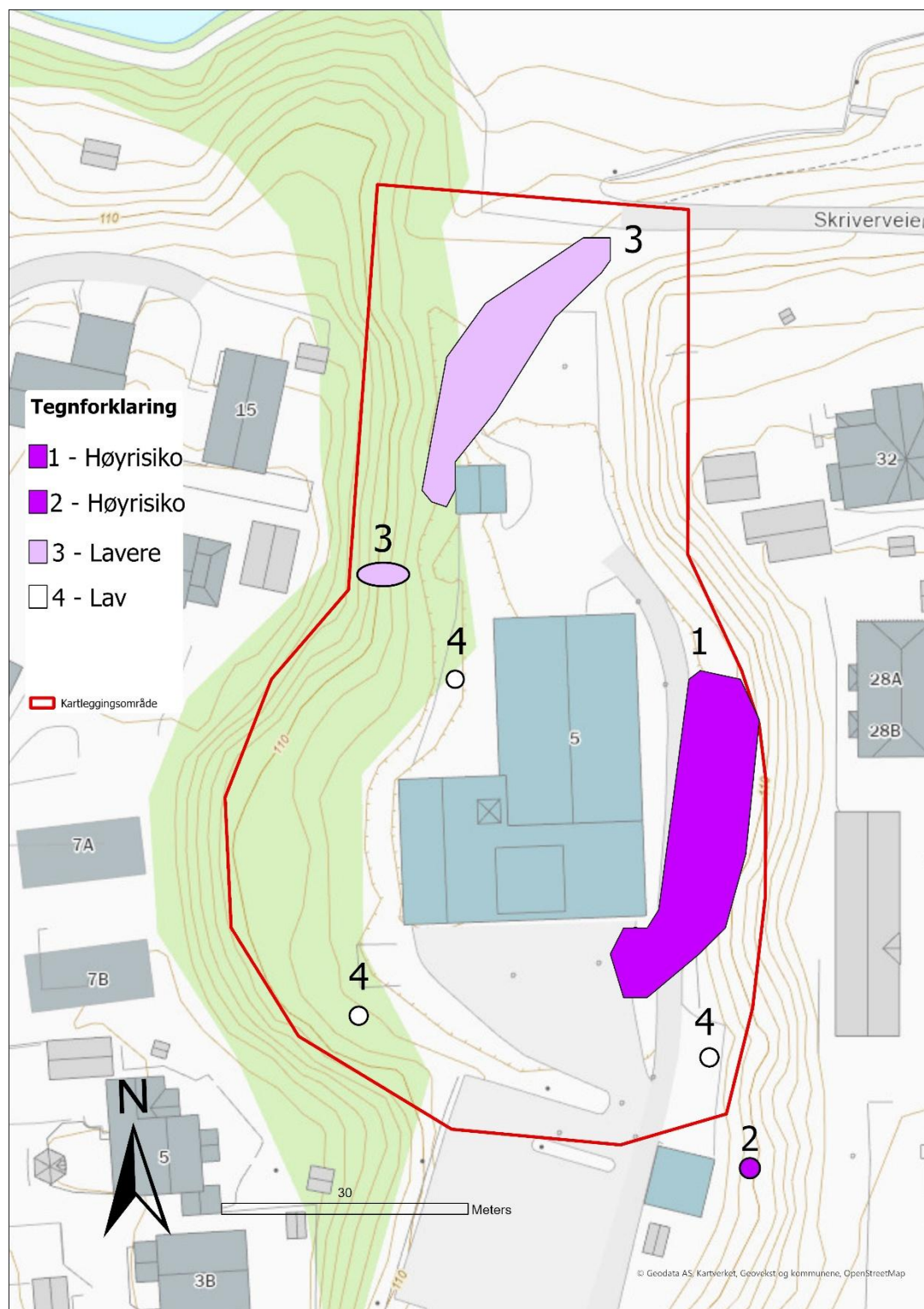

Figur 4: To forekomster av ask ble registrert innenfor tiltaksområde i Artskart. Disse ble ikke observert under befaringen i forkant av denne rapporten. Det anbefales at trærne i sin helhet unngås av anleggsarbeidet.

Tabell 3: Håndteringsplan for organisk avfall og infiserte masser, angitt for tiltakssonene som er definert i Figur 5.

Sone	Arter	Håndtering
1	Kanadagullris	<u>Fjerning/oppgraving:</u> Organisk avfall sendes til forbrenning eller kompostering (60°C i minst 3 uker). Som infisert regnes massene ned til 0,5 meters dybde og 1 meters bredde ut fra forekomstens basis, samt toppmassene i en radius på 2 meter fra ytterste plantedel (buffer). <u>Gjenbruk:</u> Infiserte masser kan gjenbrukes i arealer som skjøttes jevnlig (ukentlig), som plen o.l. Ved lavere grad av skjøtsel må massene dekkles med minst 3 m fyllmasser, evt. ugjennomtrengelig duk og 50 cm fyllmasser. <u>Bortkjøring:</u> Fraktes i tett beholder til lovlig avfallsanlegg.
2	Russekål	<u>Fjerning/oppgraving:</u> Organisk avfall sendes til forbrenning eller kompostering (60°C i minst 3 uker). Som infisert regnes massene ned til 2 meters dybde og 1 meters bredde ut fra forekomstens basis, samt toppmassene i en radius på 1,5 meter fra ytterste plantedel (buffer). <u>Gjenbruk:</u> Infiserte masser kan gjenbrukes i arealer som skjøttes jevnlig (ukentlig), som plen o.l. Ved lavere grad av skjøtsel må massene dekkles med minst 0,5 m fyllmasser, evt. ugjennomtrengelig duk og 0,2 m fyllmasser. <u>Bortkjøring:</u> Fraktes i tett beholder til lovlig avfallsanlegg.

3	Syrin Hvitsteinkløver Fagerfredløs Blankmispel	<u>Fjerning/oppgraving:</u> Organisk avfall sendes til forbrenning eller kompostering. Som infisert regnes massene ned til 1 meters dybde under forekomstarealet (dypeste rot), samt toppmassene i en radius på 1 meter fra ytterste plantedel (buffer). <u>Gjenbruk:</u> Infiserte masser kan gjenbrukes i arealer som skjøttes jevnlig (ukentlig), som plen o.l. Ved lavere grad av skjøtsel må massene dekkes med minst 50 cm fyllmasser, evt. ugjennomtrengelig duk og 20 cm fyllmasser. <u>Bortkjøring:</u> Fraktes i tett beholder til lovlig avfallsanlegg.
4	Rødhyll Blåhegg Veistormaure Alaskakornell	<u>Fjerning/oppgraving:</u> Organisk avfall sendes til forbrenning eller kompostering. Som infisert regnes toppmassene innenfor forekomstarealet. <u>Gjenbruk:</u> Infiserte masser kan gjenbrukes fritt innenfor tiltaksområdet, men ikke utenfor dette. <u>Bortkjøring:</u> Fraktes i tett beholder til lovlig avfallsanlegg.

Figur 5: Tiltakssonene beskrevet i tabell 3. Kun tiltakssoner som kan berøres av anleggsarbeidet er inkludert i kartet.

5 Referanser

[1] Artsdatabankens (2025) Artskart. Tilgjengelig fra: <https://artskart.artsdatabanken.no/>

[2] Artsdatabanken (2023) *Fremmedartslista 2023*. Tilgjengelig fra:
<https://artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>

[3] Forskrift om fremmede organismer, Fremmedartsforskriften (FOR-2015-06-19-716)

[4] Lov om forvaltning av naturens mangfold, Naturmangfoldloven (LOV-2009-06-19-100)

[5] Miljødirektoratet (2018) Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter. Veileder M-982. Tilgjengelig fra:
<https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2018/mars-2018/handtering-av-losmasser-med-fremmede-skadelige-plantearter-og-forsvarlig-kompostering-av-planteavfall-med-fremmede-skadelige-plantearter/>